

Suomen Fysioterapia- ja kuntoutusyritykset ry:n vastaus Sosiaali- ja terveysministeriön 31.1.2017 esittämään lausuntopyyntöön asiassa STM068:00/2015 liittyen luonnokseen sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslainsäädännöksi

Suomen Fysioterapia- ja kuntoutusyritykset FYSI ry kiittää mahdollisuudesta lausua sekä lausuu kunnioittaen seuraavaa. Lausunnossa esitetyt viestit tullaan antamaan sekä erillisessä kirjallisessa lausunnossa että Sosiaali- ja terveysministeriön tarjoamaa Webropol -linkkiä käyttäen.

Lausunnon kirjaamisesta on vastannut Suomen Fysioterapia- ja kuntoutusyritykset FYSI ry:n toiminnanjohtaja Leila Salonen ja lausunnon käsitellyt toimielin on FYSI ry:n hallituksen asettama viranomaistyöryhmä. Vastaaja FYSI ry on yksityisten fysioterapia- ja kuntoutusyritysten edunvalvontajärjestö.

Suomen Fysioterapia- ja kuntoutusyritykset FYSI ry esittää lausuntonaan seuraavaa:

Kysymykset

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamisen tavoitteena on kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä hillitä palveluista aiheutuvia kustannuksia 3 miljardilla eurolla vuoteen 2029 mennessä.

Kysymys 1: *Voidaanko uudistuksella kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?*

FYSI ry:n vastaus:

b. kyllä pääosin

Vapaamuotoiset huomiot:

Valinnanvapaus nopeuttaa oleellisesti kansalaisten hoitoon pääsyä mahdollistamalla oikea-aikaisen hoitopolun; tästä esimerkkinä on fysioterapeuttien suoravastaanotto toiminta, jossa kansalainen saa nopean tutkimuksen ja avun esim. tuki- ja liikuntaelinongelmaansa. Sote-valinnanvapauden pitää olla kilpailukykyinen yksityisiin vakuutuksiin ja työterveyshuoltoon verrattuna. Yksityisen sairauskuluvakuutuksen ottaneet tai työterveyshuollon asiakkaat saattavat muuten jättää julkisrahoitteisen terveydenhuollon valitsematta, joka osaltaan voi lisätä kansalaisten eriarvoistumista.

Uudistuksella voidaan pääosin parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta, mutta alueellisia eroja voi tulla riippuen asukasmäärästä, asukastiheydestä ja tarjolla olevista palveluista. Nyt Suomen joka kunnassa on fysioterapia- ja kuntoutusyritys. Nämä yritykset tuottavat kansalaisten tarvitsemia lähipalveluja työ- ja toimintakyvyn ylläpitämiseen. Valtaosa näistä yrityksistä on pieniä ja siten näin suuressa muutoksessa myös eniten haavoittuvassa asemassa. Pienten yritysten markkinoille pääsystä on tehtävä käytännössä myös mahdollista, sillä muuten kilpailu erityisesti syrjäseuduilla voi jäädä heikoksi, mikä voi johtaa kustannusten kasvuun. Kustannusten kasvu syrjäseuduilla voi vaarantaa 3 miljardin säästötavoitteen toteutumisen.

Kysymys 2: Edistääkö uudistus tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

FYSI ry:n vastaus:

a. kyllä

Vapaamuotoiset huomiot:

Jotta asiakkaan vaikutusmahdollisuus edistyisi tarkoituksenmukaisella tavalla, maksusetelin myöntämiselle on oltava yhdenvertaiset kriteerit ja neutraali palveluohjaus.

Henkilökohtainen budjetti lisää sen piiriin kuuluvien kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia merkittävästi.

Aito asiakaslähtöisyys lisääntyy huomattavissa määrin, koska asiakas voi vaikuttaa, mistä palvelunsa hankkii. FYSI ry korostaa myös sitä, että kansalainen osaa valita myös sosiaali- ja terveystalonsa, ovathan esim. vaativan lääkinällisen kuntoutuksen asiakkaat valinneet palveluntuottajansa jo vuosikausia. Esimerkiksi juuri lääkinällisen kuntoutuksen asiakkailla saattavat tulot muodostua kokonaan tai osittain julkisesta tuesta. Erityisesti eläkkeellä olevien ja työkyvyttömiä asemaa valinnanvapaus parantaa, sillä se antaa työterveyshuollon ja yksityisten sairauskuluvakuutusten ulkopuolisen, kaikille avoimen vaihtoehdon vaikuttaa omaan hoitopaikkaansa. Tämä voi lisätä myös asiakkaan sitoutumista hoitoon, kun hoitopaikkaa ei osoiteta enää ylhäältä päin, vaan se perustuu asiakkaan omaan valintaan.

Kysymys 3: Antaako uudistus asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

FYSI ry:n vastaus:

b. kyllä pääosin

Vapaamuotoiset huomiot:

FYSI ry:n näkemys on, että valinnanvapauslakiin on selkeästi kirjattava, että fysioterapia kuuluu vapaasti valittaviin palveluihin.

Nyt maakunnille on lakiluonnokseen kirjattu liikaa valtaa, mikä käytännössä määrittää asiakkaan mahdollisuuden hakeutua omaan tilanteeseensa sopivaan palveluun (esim. fysioterapia). Tämä voi johtaa valtakunnallisesti pirstaleiseen järjestelmään ja kansalaisten eriarvoiseen asemaan, mikä ei ole valinnanvapauslainsäädäntötavoitteen mukaista.

Fysioterapian on kuuluttava maakunnan määrittämään valinnanvapauden piiriin silloin, kun maakunta myöntää asiakassetelin. Asiakassetelin hinnassa on huomioitava asiakkaan tarvitseman fysioterapian vaativuus. Asiakasseteli ei voi olla aina samansuuruinen, palvelun vaativuuden lisäksi on huomioitava esim. kotikäyntien etäisyys.

Mahdollisuus hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun riippuu myös valinnanvapauden toteuttamistavasta. Nyt esitetty useampaan osaan jaettu valinnanvapaus mahdollistaa tämän, mikäli maksuseteleitä ja asiakasseteleitä myös käytännössä myönnetään. Edellytyksenä setelien käyttökelpoisuudelle on luonnollisesti myös setelien riittävän korkea arvo, koska nyt esitetyllä tavalla ei asiakas voi asiakasmaksulain soveltamisen vuoksi lisätä maksusetelin arvoa omalla osuudellaan. Maakunnalla on oltava myös keinoja puuttua maksusetelien riittämättömään myöntämiseen.

Kysymys 4: Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko uudistuksessa asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteensovitettuja palveluita?

FYSI ry:n vastaus:

b. kyllä pääosin

Vapaamuotoiset huomiot:

Tarkka, huolellinen ja moniammatillinen palveluntarpeen arviointi on ehdoton edellytys sille, että asiakas saisi henkilökohtaisten tarpeidensa mukaisesti yhteen sovitettuja palveluja. Moniammatillisuus voidaan toteuttaa mm. eri palveluntuottajien antamien palautteiden pohjalta, jopa etänä hyödyntäen digi-mahdollisuuksia (Skype) ”Digi on liki.”

Palveluintegraatiota kehittämällä ja jo olemassa olevaa tiedon kulun mahdollistamaa Kanta-järjestelmää hyödyntämällä asiakkaalle on löydettävissä tämän tarvitsemat yhteen sovitettut palvelut. Kanta-palveluihin nyt vuoden 2017 lopussa tuleva asiakaskohtainen terveys- ja hoitosuunnitelma tai sen kaltainen kaikkien toimijoiden yhteinen hoitoa ohjaava asiakirja tulee olemaan keskeisessä roolissa maakunnan järjestämien palveluiden eri palveluntuottajien keskinäisessä integroinnissa.

Kustannusten kasvun hillintätavoitteita ei voida saavuttaa, ellei päällekkäisistä toiminnoista pyritä järjestelmällisesti luopumaan. Aina ei esimerkiksi tarvita maakunnallisen liikelaitoksen erillistä palvelutarpeen arviointia, jos muu palveluntuottaja on palvelutarpeen jo riittävän luotettavasti arvioinut. Toiseen kertaan tehty palvelutarpeen arviointi saattaa olla päällekkäistä ja siten turhaa työtä ja tuo turhia kustannuksia. On perusteellisemmin pohdittava sitä, tarvitaanko erikseen yksityisen palveluntuottajan arvion lisäksi julkisen tahon arviointia. Tätä voidaan ehkäistä myös riittävällä dokumentaatiolla ja jälkikäteisellä valvonnalla. Digi-työkaluja sekä Sähköistä potilastiedon arkistoa (Kantaa) entistä enemmän hyödyntämällä on tehostettavissa ammattilaisten keskinäinen yhteydenpito hoidontarpeen arvioinnissa ja palautteiden antamisessa.

Käytännön esimerkki edelliseen liittyen: Päällekkäisistä ja tarpeettomista kustannuksista voidaan esimerkkinä antaa tapaus, jossa neuvolasta lähetetty lapsiasiakas käy ensin perusterveydenhuollon fysioterapeutin arvioitavana. Tämän arvion jälkeen perusterveydenhuollon moniammatillinen tiimi (4-5 henkilöä) päättää vielä erikseen lapselle myönnettävästä fysioterapian palvelusetelistä. Kun palveluseteli myönnetään, tehdään palvelusetelin lisäksi lapselle vielä erillinen lähete erikoissairaanhoidon. Kun lapsi on saanut yksityiseltä palveluntuottajalta palvelusetelin mukaista palvelua, siirtyy lapsi myöhemmin arvioitavaksi erikoissairaanhoidon yksikköön. Tällöin erikoissairaanhoido päättää siitä puolletaanko lapselle uutta palveluseteliä vai ei. Mikäli palveluseteliä puolletaan, siirtyy asia takaisin perusterveydenhuollon päätettäväksi, jossa moniammatillinen tiimi käsittelee asian ja myöntää tai hylkää asiakkaan käytettäväksi tarkoitetun palvelusetelin. Tapauksessa fysioterapeuttisen hoidon tehoa arvioidaan kolmeen kertaan: ensimmäisenä perusterveydenhuollossa, toiseksi yksityisen palveluntuottajan omassa hoitopalautteessa sekä kolmantena erikoissairaanhoidossa. Tulevaisuudessa tulisi olla, että hoidon tehon arvioi maakunta potilasasiakirjoista saamiensa tietojen perusteella. Asiakasta tutkittaisiin samasta syystä uudelleen vain silloin kun siihen on erillinen perusteltu syy, ei varmuuden vuoksi kolmeen kertaan.

Kysymys 5: *Antaako uudistus riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?*

FYSI ry:n vastaus:

b. kyllä pääosin

Vapaamuotoiset huomiot:

FYSI ry:n näkemys on, että kolmen miljardin euron kustannusten hillintä saavutetaan, mikäli kansalaisten työ- ja toimintakyvyn edistämiseksi otetaan käyttöön erikoiskoulutuksen käyneiden fysioterapeuttien suoravastaanottotoiminta. Tämä säästää tarpeettomia lääkärikäyntejä ja turhia sairauslomaa, kun tuki- ja liikuntaongelmainen asiakas pääsee nopeasti fysioterapian suoravastaanottoon ja saa sieltä avun ja ohjeet ongelmansa ratkaisemiseksi. Suoravastaanottotoiminnalla mahdollistettaisiin entistä parempi tuottavuus.

Kustannuksia säästyy, mikäli nopeat, sujuvat ja oikea-aikaiset palveluketjut toteutuvat. Se pitää ihmiset työ- ja toimintakykyisinä, mikä osaltaan vähentää myös erikoissairaanhoidon kustannuksia. Nykyistä nopeampi hoitoon pääsy ennaltaehkäisevään perustason terveydenhuoltoon voi lyhyellä aikavälillä nostaa kustannuksia, mutta pidemmän ajan kuluttua erikoissairaanhoidon tarpeen väheneminen tuottaa myös kustannussäästöjä.

Kysymys 6: *Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?*

Fysi ry:n vastaus

a. kyllä

Vapaamuotoiset huomiot

Valinnanvapauslakiesitys lisää kansalaisten itsemääräämisoikeutta, sillä se antaa kaikille taloudellisista lähtökohdista riippumattoman instrumentin vaikuttaa oman hoitopaikkansa valintaan. Tällainen konkreettinen vaikutusmahdollisuus auttaa osaltaan kansanvaltaisuutta toteutumaan yksilötasolla asti.

Kysymys 7: *Edistääkö uudistus toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa, millä voidaan varautua tulevaisuuden haasteisiin?*

Fysi ry:n vastaus:

a. kyllä

Vapaamuotoiset huomiot

Lakiuudistus antaa hyvät mahdollisuudet toimintatapojen muutoksille ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönotolle. FYSI ry esittää tästä yhtenä esimerkkinä fysioterapeutin suoravastaanottotoiminnan hyödyntämisen asiakkaan nopean hoitopolun toteutumiseksi.

Lakiuudistus rohkaisee myös digitaalisten palvelujen hyödyntämiseen palvelun tuotannossa. Esim. fysioterapiassa etäkuntoutuspalvelut on jo otettu käyttöön digi-työkaluja hyödyntämällä.

Liian tarkka palvelukokonaisuuksien määrittäminen ja rajaaminen voi estää yrittäjiltä tulevat innovaatiot ja hyvät käytännöt ja pakottaa toimimaan viranhaltijoiden määräämällä tavalla.

Keskeistä on siirtää huomion keskipiste pelkistä työsuorituksista myös hoidon laatuun ja sillä saavutettaviin tuloksiin. Erityisen hyvistä tuloksista maksettavat erilliset kannustimet ovat omiaan rohkaisemaan erilaisten innovaatioiden käyttöönottoon. Vastaavasti tehottomaksi jäävästä hoidosta maksaminen on minimoitava, vaikka lääketieteellisten palveluiden luonteesta johtuen samat hoidot eivät aina kaikkien asiakkaiden sairauksiin tehoakaan, vaan tuloksen syntyminen on myös asiakas- ja tapauskohtaista.

Kysymyksiä lakiluonnoksen yksityiskohdista

8. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveystalvveluista.

Kysymys 8a: *Ovatko säännökset suoran valinnan palveluista riittävän selkeitä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat yhtiöittettävien valinnanvapauspalveluiden piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin palveluihin?*

Fysi ry:n vastaus:

d. ei

Jos ei, miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla maakunnat määrittelevät tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat perustason ja laajennetun perustason palvelut?

-

Vapaamuotoiset huomiot:

Lakitekstissä on tuotava selkeämmin esiin eri tasojen palveluiden määrittelyt. Lain yksityiskohtaisissa perusteluissa palveluvalikoiman kuvausta on yritetty avata tarkemmin, mutta määrittelyt on tarkasti saatava myös itse lakipykäliin.

Valinnanvapauspalveluiden piiriin kuuluvat palvelut on jätetty maakunnan myöhemmin määritettäväksi ja esitetyt pykälät antavat maakunnalle tässä liian suuren päätösvallan. Maakunnan vallan käyttöä edellyttämät palvelut on tarkemmin saatava lakipykäliin. Lakiluonnoksessa ei ole esim. fysioterapiasta selkeää näkemystä: milloin asiakas saa maksusetelin tarvitsemaansa fysioterapiaan? Kuka määrittää maksusetelin suuruuden? Kuka viime kädessä vastaa asiakkaalle myönnettävän maksusetelin riittävydestä hänen tarvitsemaansa palveluun?

Erityisesti pienten ja mikrokokoisten yritysten pääsy sote-markkinoille riippuu maksusetelin, asiakassetelin ja henkilökohtaisen budjetin asianmukaisesta käyttöönotosta. Nämä pienet ja mikroyritykset ovat myös niitä, jotka kykenevät kustannustehokkaasti tuottamaan asiakkaille lähipalveluita syrjäseuduilla, mikä parantaa kansalaisten alueellista yhdenvertaisuutta tulevissa sote-palveluissa.

Kysymys 8b: *Turvaako maksusetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämistä vastuun kannon näkökulmasta?*

Fysi ry:n vastaus:

c. ei pääosin

Vapaamuotoiset huomiot:

Kuten lakiluonnoksessakin lukee, lain jatkovalmistelussa on lain täsmällisyyden ja lakitekstin ymmärrettävyyden varmistamiseksi oltava tarkemmat määrittelyt sille, mitä *palvelukokonaisuuksilla ja palveluketjuilla* tarkoitetaan.

FYSI ry:n näkemys on, että maksusetelijärjestelmän asianmukainen toteuttaminen edellyttää ehdottoman riippumatonta palveluohjausta. Toteutuuko riippumaton palveluohjaus käytännössä, miten sitä valvotaan, onko palveluohjausta riittävästi kansalaisille? Järjestäjätahon on valvottava maksusetelijärjestelmän asianmukaista käyttöä.

Lakiluonnoksesta ei selkeästi ilmene, miten maksusetelin arvo määritellään, eikä sitä, miten huolehditaan siitä, että asiakas saa riittävän suuren maksusetelin tarvitsemaansa palveluun? Kuka määrittää asiakkaan tarvitseman maksusetelin suuruuden?

FYSI ry:n näkemys on, että maksusetelin on oltava riittävän suuri laadukkaan hoidon hankkimiseen. Asiakkaalla on oltava tarvittaessa oikeus maksaa lisää erikoisosaamisesta. Myös asiakkaan mahdollisuus osallistua omavastuuosuutensa maksamiseen jollain määrättyllä asiakasmaksulain rajat ylittävällä summalla voi helpottaa sopeutumista, jos maksuseteli muodostuisikin käytännössä riittämättömäksi. Tämä osittain vapautettu omavastuuosuus voisi olla voimassa ainakin sen aikaa, kun sairausvakuutuslain mukaista korvausta vielä maksetaan. Näin voitaisiin ainakin määrääjäksi rakentaa järjestelmän sisään nykyiseen palveluseteliin rinnastuvaa joustavuutta.

Maakunnan puuttumiskeinot maksuseteleiden ympärille mahdollisesti syntyviin ongelmiin riippuvat esitetyn lakitekstin valossa pitkälti maakunnan ja valinnanvapauspalveluiden tuottajan välisestä sopimuksesta. Mikäli sopimukseen on kirjattu, että maksuseteleiden ohjeiden vastaisesta myöntämisestä seuraa esimerkiksi sopimussakko tai tilitysten pidätys, voi maakunnalla olla käytännössä tehokkaat keinot puuttua epäkohtiin. Mikäli maakunta ei ole tällaisesta kuitenkaan erikseen palveluntuottajan kanssa sopinut, voi ainoa keino olla koko sopimuksen irtisanominen tai sillä uhkaaminen. Tämä voi tarpeettomasti vaarantaa palveluntuottajan asiakkaiden peruspalveluiden saatavuutta eikä maakunta varmasti siihen kevyin perustein ryhdy. Tällaiset kevyemmät puuttumisvaihtoehdot, kuten maksujen pidättäminen, tulee sisällyttää maakunnan keinovalikoimaan lähtökohtaisesti aina. Valtiollinen ohjaus esimerkiksi sopimusmalleilla joihin sisältyy maakunnan kannalta pakollisesti sopivia kohtia, voi auttaa maakuntia esimerkiksi maksuseteleiden tuottamiseen liittyvissä hankaluuksissa.

Kysymys 8c: *Onko maksusetelijärjestelmässä sote-keskuksen oikeuksista ja velvollisuuksista säädetty tarkoituksenmukaisesti?*

Fysi ry:n vastaus:

d. ei

Vapaamuotoiset huomiot:

Lakiluonnos jättää avoimeksi sen, kuka käytännössä määrittää maksusetelin suuruudesta. Selvää ei ole sekään, miten maksusetelijärjestelmä varmistaa sen, että asiakas saa tarvitsemansa maksusetelin esim. selkäkipunsa hoitoon. Miten varmistetaan täysin riippumaton palvelunohjaus?

Maksusetelijärjestelmän tarkoitus on tarjota asiakkaalle mahdollisuus valita itselleen sopiva palveluntuottaja. Parhaimmillaan maksusetelijärjestelmä mahdollistaa sen, että asiakas saa tarvitsemansa palvelun viivytyksettä lähipalveluja tuottavasta pienestä yrityksestä. Siten ketterä maksusetelijärjestelmä parhaimmillaan mahdollistaa myös mikro- ja pk-kokoisten yritysten palvelutuotannon.

Ongelmatilanteita varten maakunnalla on oltava riittävät ja oikeasuhtaiset keinot ongelmien oikaisemiseksi. Maksusetelin osalta riittävä keino saattaisi olla uhkasakon määrääminen tai maksusetelien myöntäminen suoran valinnan palveluntuottajasta riippumatta.

Kysymys 8d: *Mahdollistaako maksusetelijärjestelmä asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?*

Fysi ry:n vastaus:

b. kyllä pääosin

Vapaamuotoiset huomiot:

Maksusetelijärjestelmä mahdollistaa asiakkaalle pääosin riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen, mikäli täysin riippumaton palvelunohjaus toimii. Maksusetelijärjestelmän toimivuus edellyttää myös sitä, että asiakkaalla on riittävästi tietoa palveluntuottajista ja näiden tarjoamista palveluista. Tämän vuoksi on ehdottoman tärkeää huolehtia kansalaisten tiedon saamisesta ja tiedon jatkuvasta ylläpidosta. Maksusetelin aktiivista tarjoamista on myös valvottava maakunnan toimesta.

Kysymys 9: *Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos ja sen toimipiste. Antavatko säännökset asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita palvelujen tuottaja?*

Fysi ry:n vastaus:

a. kyllä

Vapaamuotoiset huomiot:

Asiakkaan mahdollisuus valita myös maakunnan liikelaitos ja sen toimipiste tukevat osaltaan asiakkaan sitoutumista valitsemiinsa palveluihin. Palveluiden tehokkuuden kannalta on keskeistä, että asiakas osallistuu aktiivisesti itse hoitoonsa. Asiakkaan motivaatiota hoitoonsa

osallistumiseksi voi vähentää se, jos esimerkiksi hoitopaikka ja toimipiste sanellaan aina asiakkaaseen nähden ylhäältä päin. Tämä korostuu erityisesti sellaisilla asiakkailla, jotka eivät voi vaihtoehtona valita esimerkiksi työterveyshuoltoa tai yksityistä sairauskuluvakuutusta.

10. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakasetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä.

Kysymys 10a: *Ovatko säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?*

Fysi ry:n vastaus:

b. kyllä pääosin

Vapaamuotoiset huomiot:

Asiakaseteleille asetettu 15 %:n alaraja on alhainen. Lainsäätäjän tulee vielä harkita korkeampaa tavoitetasoa.

Lakiesitys ei riittävän selkeästi määrittele asiakasetelin ja henkilökohtaisen budjetin välistä rajanvetoa eikä sitä, miten asiakaseteli myönnetään.

Lakiesityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa mainitaan, että asiakas voi halutessaan maksaa asiakasetelin arvon lisäksi itse lisäpalveluita. FYSin näkemys on, että asiakkaan tulee voida käyttää myös omia varojaan tarvitsemiensa palvelujen rahoittamiseen yhdessä julkisesti rahoitettujen hoitojen kanssa.

Kysymys 10b: *Turvaako asiakasetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämism vastuun kannon näkökulmasta?*

Fysi ry:n vastaus:

a. kyllä

Vapaamuotoiset huomiot:

Lakiluonnokseen on tältä osin kirjattu maakunnalle riittävästi ohjaus- ja vaikutusmahdollisuuksia.

Kysymys 10c: *Ovatko asiakasetelijärjestelmän käyttöönottoa koskevat maakunnan päätöksentekoa koskevat rajaukset riittäviä ja turvaavatko ne asiakkaan valinnanvapauden toteutumisen?*

FYSI ry:n vastaus:

b. kyllä pääosin

Vapaamuotoiset huomiot:

Asiakasetelin käyttöönottoon liittyvä arviointi on pyrittävä mahdollisuuksien mukaan automatisoimaan mahdollisimman pitkälle asiakkaasta jo tehtyjen asiakirjamerkintöjen pohjalta tapahtuvaksi. Näin siis riippumatta siitä, onko merkinnät tehnyt yksityisen terveydenhuollon toimintayksikkö vai julkinen toimija. Asiakkaasta kirjattavat sähköiset asiakirjamerkinnät ja niiden pohjalta automaattisesti tehty alustava päätös auttavat maakunnan liikelaitoksen työtä sekä nopeuttavat myös päätöksentekoa ja asiakkaan hoitoon pääsyä.

Kulujen kasvun ehkäisyn kannalta erityisen ongelmallista on, jos asiakassetelin myöntämisprosessi tehdään tarpeettoman raskaaksi ja päällekkäistä arviointityötä sisältäväksi. Tämä voi lisätä tarpeettomasti järjestelmään liittyviä kuluja, jotka ovat kaikki pois potilaan hoitoon ohjattavissa olevista varoista.

Kysymys 11: *Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?*

FYSI ry:n vastaus:

b. kyllä pääosin

Vapaamuotoiset huomiot:

FYSI ry kannattaa henkilökohtaisen budjetin laajamittaista käyttöä. Näkemyksemme mukaan henkilökohtaista budjettia voidaan käyttää esim. pitkäaikaissairaiden ja vammaisten fysioterapiassa silloin, kun on kyse esim. neurologisista sairauksista, aivovammoista, selkäydinvammoista, erilaisista kehitys- ja aistivammoista tai reumasairauksista. Henkilökohtainen budjetti sopii erinomaisesti myös ikääntyvien ihmisten fysioterapiaan, esim. muistisairaiden, kotikuntoutusta tarvitsevien ja tasapaino- ja pidätysongelmista kärsivien henkilöiden kuntoutukseen. Nyt lakiesityksessä henkilökohtaisen budjetin käyttö on maakunnan kannalta pakollista vain vanhuspalvelulain, vammaispalvelulain sekä kehitysvammaisten erityishuoltolain mukaisissa palveluissa. Henkilökohtaisen budjetin käyttöä on syytä näiden lisäksi laajentaa yllä lueteltuihin muihin palveluihin.

Lakiesitys ei riittävän selkeästi määrittele asiakassetelin ja henkilökohtaisen budjetin välistä rajanvetoa. Tältä osin lakitekstiä on selvennettävä, jotta raja niihin kuuluvien palvelujen osalta on niin asiakkaille kuin palveluntuottajillekin selkeä eikä jää kunkin maakunnan määrättäväksi.

Kysymys 12: *Valinnanvapauslainsäädännön myötä esitetään potilaslakiin ja sosiaalihuollon asiakaslakiin lisättäväksi uusi luku päätöksenteon tukemisesta (tuettu päätöksenteko). Valinnanvapauslainsäädäntöön sisältyisi potilaille ja asiakkaille erilaisia valinnanmahdollisuuksia (muun muassa suoran valinnan palvelut, maksuseteli, asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti). Näissä erilaisissa valintatilanteissa asiakkaat voivat tarvita tukea valintoja tehtäessä. Onko tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia?*

FYSI ry:n vastaus:

b. kyllä pääosin

Vapaamuotoiset huomiot:

FYSI ry näkee erittäin tärkeänä, että tuettu päätöksenteko ja palvelunohjaus on täysin riippumatonta. Palvelusuunnitelmien laatiminen ja asiakkaiden tukeminen päätöksenteossa on aina oltava palveluntuottajatahosta riippumatonta.

Lakiesityksen potilaslain 9 b §:ää koskevassa kohdassa olisi syytä toiseen momenttiin lisätä, että 1. momentissa tarkoitettun ilmoituksen saisi tehdä lääkärin sijaan kuka tahansa häntä hoitava laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö. Ilmoittamiseen oikeutettujen laillistettujen terveydenhuollon ammattihenkilöiden rajaaminen pelkästään lääkäreihin ei ole

tarkoituksenmukaista koska asiakkaan tarve tuettuun päätöksentekoon voidaan havaita tai se voi syntyä myös muuten kuin lääkäripalveluiden yhteydessä.

13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä.

Kysymys 13a: Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

FYSI ry:n vastaus:

b. kyllä pääosin

Vapaamuotoiset huomiot:

FYSI ry kannattaa sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottamisesta annetun lakiesityksen mukaista kaikkia toimijoita koskevaa rekisteröintimenettelyä ja pitää sitä erinomaisena lähtökohtana valinnanvapauden toteutumiseksi. Kaikkia palveluntuottajia tasapuolisesti kohtelemalla voidaan taata kaikille markkinoilla toimiville tahoille yhtäläiset edellytykset toimia.

Palveluntuotannon käynnistämisen edellytyksiä ei kuitenkaan saa asettaa tarpeettoman korkeiksi. Jos pienten palveluntuottajien pääsy markkinoille estyy liian suuren palvelukokonaisuusvaatimuksen vuoksi, voi tämä johtaa erityisesti syrjäseuduilla palveluiden keskittymiseen ja hintojen nousuun. Palvelutuotannon käynnistämisen kriteerit voivat riippua myös alueesta siten, että harvaan asutulla alueella voivat esimerkiksi palveluiden vasteaika-vaatimukset olla hieman kaupunkialuetta väljempiä.

Kysymys 13b: Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

FYSI ry:n vastaus:

b. kyllä pääosin

Vapaamuotoiset huomiot:

Pienten toimijoiden osalta on sopimusmenettelyssä noudatettava kevyempää menettelyä kuin isoja palvelukokonaisuuksia koskevissa sopimuksissa. Laadittujen sopimusten on siten aina oltava oikeassa suhteessa tuotettavaan palveluun riippumatta palvelujen tuottajan koosta.

Kysymys 14: Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palvelun tuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

FYSI ry:n vastaus:

a. kyllä

Vapaamuotoiset huomiot:

Suoran valinnan palveluntuottamisen eri mahdollisuudet antavat palveluntuottajalle joustoa sopivan palvelun tuottamisen muodon valitsemiseksi. Tämä voi tarjota harvaan asutuilla alueilla myös pienillekin toimijoille toimintaedellytykset.

15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajalle suoritettavista korvauksista.

Kysymys 15a: *Ovatko suoran valinnan palveluita koskevat kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat edellytykset riittäviä turvaamaan palvelujen riittävä rahoitus?*

FYSI ry:n vastaus:

d. ei

Vapaamuotoiset huomiot:

Lakiluonnoksessa mainittu 4/5 painotus kiinteälle korvaukselle ajaa palveluntuottajat toimimaan vakuutusta muistuttavalla mallilla, jossa palveluntuottajan vastuulla olevan väestön sairastuvuuden vaihtelevuus voi olla erityisesti pienillä asiakasmäärillä ongelma. Erityisesti harvaan asutuilla alueilla tästä painotuksesta voi olla syytä poiketa lähemmäksi suoriteperusteisempaa korvausmallia. Vaihtoehtoisesti palveluntuottajalle ja maakunnalle tulee antaa keinot ratkaista muuttunut tilanne nopeasti, jos esimerkiksi vastuulla olevan väestön sairastuvuus poikkeaa merkittävästi ennakoidusta.

Kysymys 15b: *Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?*

FYSI ry:n vastaus:

b. kyllä pääosin

Vapaamuotoiset huomiot:

Muiden korvauksien paino tulisi olla erityisesti kannustinperusteisissa korvauksissa, joissa laadukkaasta ja tehokkaammasta hoidosta maksetaan myös selvästi enemmän. Tämä kannustaa palveluntuottajia kehittämään toimintaansa.

Kysymys 16: *Lakiluonnoksen 11 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. Ovatko 71 §:n mukaiset siirtymäsäännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?*

FYSI ry:n vastaus:

c. ei pääosin

Vapaamuotoiset huomiot:

FYSI ry kannattaa sitä, että valinnanvapauslaki astuu voimaan 1.1.2019.

Kannatettavaa on se, että asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti on suunniteltu otettavaksi käyttöön heti lain voimaan astuessa.

Lakiesityksen perusteluteksteissä (72 §) jää epäselväksi se, tuleeko myös yksityisten yhtiöiden odottaa maakuntien suoran valinnan yhtiöiden perustamista, jossa siirtymäaika on venytetty aina 1.1.2021 saakka. Epäselvää on siis se, voisivatko yksityiset yhtiöt aloittaa toimintansa heti lain voimaan tultua. Tämä on erittäin merkittävä kysymys.

FYSI ry:n näkemys on, että maakunnille lakiluonnokseen kirjattu kahden vuoden siirtymäaika yhtiöittämisvelvoitteen täytäntöönpanolle on liian pitkä.

Kysymys 17: *Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?*

FYSI ry:n vastaus:

e. ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot:

-

Kysymys 18: *Antaako esitys riittävät edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoiden syntymiseen?*

FYSI ry:n vastaus:

b. kyllä pääosin

Vapaamuotoiset huomiot:

Kulku sote-markkinoille ja tarvittaessa myös sieltä pois on tärkeää markkinoiden asianmukaisen toimivuuden kannalta. Mikäli markkinoille pääsemistä vaikeutetaan liiaksi, ei uusia toimijoita eikä kilpailua synny, mikä osaltaan vaikuttaa kustannusten nousuun.

Kysymys 18b: *Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoilla?*

FYSI ry:n vastaus:

c. ei pääosin

Jos ei, miten esitystä tulisi muuttaa?

FYSI ry haluaa korostaa sitä, että mikro- ja pk-yritykset ovat usein erikoistuneet tietyn asiakasryhmän erityistarpeisiin kouluttamalla henkilökuntaansa. Tästä esimerkkeinä mainittakoon geriatrinen kuntoutus ja neurologinen kuntoutus. Mikäli sote-keskusten palveluvalikoima on liian laaja, se pakottaa nämä mikro- ja pk-yritykset isompien alihankkijoiksi. Tämän vuoksi sote-keskuksen palveluvalikoima on rajattava selkeästi ja palveluvalikoiman on oltava suppea.

Maksusetelin osalta riskinä on, että sitä ei myönnetä tai se myönnetään liian pienenä.

Euromääräisesti liian pienen maksusetelin riskiä voidaan lieventää laajentamalla asiakkaan maksaman omavastuuosuuden skaalaa siitä, mitä asiakasmaksulaki säätää.

Maksusetelipalveluiden tuottajalle maksettava (tietyistä rajoissa) vaihteleva omavastuuosuus toisi joustoa pienille markkinoille yhdistämällä nykyisen sairausvakuutuskorvauksen tapaan asiakkaan omavastuuosuutta ja julkista rahaa.

Vapaamuotoiset huomiot:

Pienillä ja tiettyihin toimintoihin erikoistuneilla palveluntuottajilla on hyvät edellytykset pärjätä markkinoilla isompien toimijoiden rinnalla mikäli erityisesti asiakasetelin, maksusetelin ja henkilökohtaisen budjetin käyttö pieniin ja erikoistuneisiin toimijoihin saadaan toteutettua suunnitellulla tavalla.

Kysymys 19: *Miten ihmisen lisääntyvä mahdollisuus valita palveluntuottaja ja vaikuttaa siten palveluihinsa vaikuttaa ihmisen hoitoon?*

FYSI ry:n vastaus:

Kela on tutkinut vaativan lääkinällisen kuntoutuksen fysioterapiapalveluiden valinnanvapauden toteutumista asiakkaiden näkökulmasta. Asiakkaat ovat tutkimuksessa arvostaneet mahdollisuutta valita palveluntuottajansa. Valinnanvapaus mahdollistaa asiakkaan kannalta pitkät terapiasuhteet ja tarvittaessa myös palveluntuottajien kilpailuttamisen keskenään.

Asiakkaan itsensä tekemä palveluntuottajan valinta voi myös parantaa asiakkaan osallisuutta ja hoitoon sitoutumista, kun palvelua ei määrätä asiakkaan näkökulmasta ylhäältä päin vaan tämä on itse voinut vaikuttaa valintaan.

Kysymys 20: *Onko laki tarkoituksenmukainen hammashoidon näkökulmasta?*

FYSI ry:n vastaus:

e. ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot:

-

Kysymys 21: *Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?*

FYSI ry:n vastaus:

d. ei

Vapaamuotoiset huomiot:

Lakiesityksen yleisperusteluissa on huomioitu pieniin ja keskisuuriin yrityksiin kohdistuvat kapitaatiokorvaukseen liittyvät taloudelliset riskit ja esimerkiksi jälleenvakuuttamismallin tarpeellisuus. Tämä on hyvä asia. Jälleenvakuuttamismallia pienille toimijoille olisi kuitenkin tarpeellista tutkia vielä tarkemmin ja jos mahdollista tuoda se suoraan lainsäädäntöön. Nyt palveluntuottamisen malleja käsittelevä 8 luvun 41 § ei huomioi sanamuodoissaan jälleenvakuuttamista lainkaan.

Kysymys 22: *Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?*

FYSI ry:n vastaus:

Suomen Fysioterapia- ja kuntoutusyrietykset FYSI ry:hyn kuuluu 830 eri puolilla Suomea sijaitsevaa yritystä. Valtaosa yrityksistä on pieniä, 1 – 3 hengen yrityksiä, jotka tarjoavat lähipalveluja kotikuntansa asukkaille, työllistävät ja maksavat veronsa Suomeen. Toimialan yritykset ovat jo vuosikymmenien ajan täydentäneet julkista terveydenhuoltoa tuottamalla lähipalveluna mm. vaativan lääkinällisen kuntoutuksen palveluja. Suurin osa kaikesta fysioterapiasta tuotetaan

näissä yksityisissä fysioterapiakeskuksissa, joissa on tarjolla merkittävää alan erikoisosaamista kansalaisten työ- ja toimintakyvyn ylläpitämiseen.

FYSI ry:n jäsenten, eli yksityisten fysioterapia- ja kuntoutusyritysten kannalta alalle julkisista lähteistä tuleva rahoitus on erittäin merkittävä. Yksityisen fysioterapia-alan noin 300 miljoonan euron liikevaihdosta noin kolmannes tulee Kelan järjestämästä kuntoutustoiminnasta ja loppuosastakin valtaosa erilaisista julkisista lähteistä. Fysioterapiayritykset ovat tällä hetkellä erittäin pieniä ja pienillekin paikkakunnille sijoittuneita lähipalveluyrityksiä. Yritysten pienestä koosta johtuen yritysten mahdollisuudet kestää suuria taloudellisia muutoksia ovat heikot.

Nyt yritysvaikutusten kannalta arvioitavana on pääsääntöisesti yksityisten fysioterapialaitosten kunnilta tuleva liikevaihto esim. palveluseleiden ja kilpailutusten muodossa, jonka tarkka määrä ei ole toistaiseksi tiedossa. Mikäli yritysten nyt kunnilta saama liikevaihto putoaa äkillisesti, saattaa osa yritystoiminnasta päättyä pysyvästi. Näin on viime vuosina käynyt esimerkiksi yksityisille sairaankuljetusyrityksille. Tällöin äkillisestä yritystoiminnan edellytysten lakkaamisesta seurasi myös kustannustason kova nousu, mikä on päinvastainen lopputulos koko sote-uudistuksen kolmen miljardin säästötavoitteeseen nähden. FYSI ry:n jäsenkentän näkökulmasta yksityisten fysioterapialaitosten lakkaaminen ja fysioterapian siirtyminen suurten sote-keskusten alle olisi uudistuksen pahin mahdollinen vaikutus.

Kysymys 23: Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

FYSI ry:n vastaus:

Suomen Fysioterapia- ja kuntoutusyritykset FYSI ry pitää tärkeänä, että sosiaali- ja terveystalouden valinnanvapaus toteutetaan. FYSI ry kiittää Suomen hallitusta, että se on tehnyt tämän tärkeän lakiehdotuksen. FYSI ry on osaltaan mielellään mukana kehittämässä toimivaa, reilua ja kustannustehokasta valinnanvapausjärjestelmää.

FYSI ry ymmärtää, että tämä uudistus on välttämätön, jotta sen myötä sote-kustannusten kasvua hillitään tavoitellulla 3 miljardilla eurolla. FYSI ry:n näkemys on, että pienten, kustannustehokkaiden ja erikoistuneiden yritysten työpanos on merkittävä tähän tavoitteeseen pääsemisessä.

Ymmärrämme myös sen, että näin valtava uudistus ei tule valmiiksi kerralla, vaan että sitä on mahdollista täydentää ja jalostaa ajan kanssa, kunhan huolehditaan alusta alkaen siitä, että kaikenkokoiset palveluntuottajat – myös mikroyritykset - voivat olla mukana tuottamassa kansalaisten tarvitsemia lähipalveluja. Arvostamme lakiuudistuksen tavoitetta, jolla hoitopolut pyritään saamaan nopeiksi ja siten huolehditaan entistä paremmin kansalaisten työ- ja toimintakyvystä.

FYSI ry kiittää hallitusta siitä, ettei valinnanvapauslakiesitykseen ole sisällytetty toimenpiteiden suorittamisen edellytykseksi erillistä lääkärin lähetettä tai määräystä. Nykyisin voimassaolevan terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain mukaisesti laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö, kuten fysioterapeutti, on oikeutettu antamaan potilaalle tämän oireenmukaista hoitoa myös ilman lääkärin lähetettä. Tämä on riittävä rajaus myös valinnanvapauslakiin liittyvässä terveydenhuollossa. Tavoiteltua kolmen miljardin kustannussäästöä ei välttämättä saada, mikäli terveydenhuollon ammattihenkilöitä ei vapauteta suorittamaan koulutuksensa

mukaisia tehtäviä. Näin ollen esimerkiksi lääkärin lähetteen tai määräyksen kategorinen vaatimus, kuten nykyinen sairausvakuutuslaki edellyttää, on syytä jättää esitetyllä tavalla tulevien sote-keskusten ja maakuntien arvioinnin varaan.

FYSI ry:n jäsenyrittäjiä edustavat luottamushenkilöt ovat lukeneet lakiluonnoksen ja sen perustelut huolella. Olemme webropolilla toteutettuun kysymyspatteristoon antaneet lausuntonne. Haluamme tässä vielä nostaa tärkeimmät huomionsi lakiluonnoksesta:

Sote-palvelutuotannon keskittyminen isoille toimijoille on estettävä

Toimivan ja kustannustehokkaan valinnanvapausjärjestelmän edellytys on, että laki kirjoitetaan sellaiseksi, että se mahdollistaa kaiken kokoisten yritysten – myös mikroyritysten – tarjota palvelujaan kansalaisille. FYSI ry näkee uhkana sen, että palveluntuotanto keskittyy suurille toimijoille ja pörssiyrityksille. Tämä aiheuttaisi väistämättä mikro- ja pk-yritysten näivettymisen ja yritystoiminnan nopean lopettamisen. Erityisesti pienten yritysten osalta haasteeksi voidaan lukea se, että toiminnan kerran loputtua voi myöhemmin korvaavan uuden toiminnan nopea jälleenrakentaminen olla erittäin vaikeaa ellei mahdotonta. Tämä olisi yhteiskunnallisesti erittäin epätoivottavaa, sehän veisi kansalaisilta korkeatasoiset lähipalvelut ja Suomelta pienet yritykset, veronmaksajat ja työllistäjät. Siihen ei liene maillamme varaa.

Maksusetelijärjestelmän on toimittava myös käytännössä

FYSI ry on erityisesti pohtinut lakiluonnokseen kirjatun maksusetelijärjestelmän toimivuutta käytännössä. Miten huolehditaan siitä, että asiakas saa riittävän suuren setelin tarvitsemaansa palveluun? Kuka määrittää asiakkaan tarvitseman maksusetelin suuruuden? Miten varmistetaan se, että asiakas pääsee oikeaan aikaan oikeaan hoitoon?

FYSI ry:n näkemys on, että maksusetelin on oltava riittävän suuri laadukkaan hoidon hankkimiseen. Asiakkaalla on oltava tarvittaessa oikeus maksaa lisää erikoisosaamisesta. Myös asiakkaan mahdollisuus osallistua omavastuuosuutensa maksamiseen jollain määrättyllä asiakasmaksulain rajat ylittävällä summalla voi helpottaa sopeutumista, jos maksuseteli muodostuisikin käytännössä riittämättömäksi. Tämä osittain vapautettu omavastuuosuus voisi olla voimassa ainakin sen aikaa, kun sairausvakuutuslain mukaista korvausta vielä maksetaan. Näin voitaisiin ainakin määrääjäksi rakentaa järjestelmän sisään nykyiseen palveluseteliin rinnastuvaa joustavuutta.

Lakitekstiin on kirjattava selkeästi se, että asiakkaille annettava palveluohjaus on täysin neutraalia. Tämä koskee niin sote-keskuksen kuin maakuntienkin antamaa palveluohjausta.

1. Esimerkki maksusetelin käytöstä 1: Lähetä fysioterapiaan:
Henkilö on yhteydessä esim. olkapääongelmansa vuoksi sote-keskuksen palveluohjaukseen. Sote-keskuksen palveluohjaaja ohjaa hänet sairaanhoitajalle/lääkärille, joka toteaa fysioterapian tarpeen ja antaa asiakkaalle lähetteen fysioterapiaan ja sitä varten riittävän kokoisen maksusetelin. Asiakas itse valitsee palveluntuottajan. Asiakas kuntoutuu, työ- ja toimintakyky palautuu ja turhalta olkapääleikkaukselta vältytään.
2. Esimerkki maksusetelin käytöstä 2: Fysioterapeutin suoravastaanotto:
Henkilö on yhteydessä esim. selkäongelmansa vuoksi sote-keskuksen palveluohjaukseen. Sieltä hänet ohjataan fysioterapeutin suoravastaanotolle maksuseteli mukanaan. Asiakas

itse valitsee listatuista fysioterapian suoravastaanottopalveluntuottajista itselleen sopivan. Asiakas sitoutuu omaan kuntoutumisprosessiinsa asiantuntijan ammattitaitoisella ohjauksella ja tulee jälleen työ- ja toimintakykyiseksi. Säästetään kustannuksia, kun asiakas saa nopeasti hoidon eikä tarvitse lääkärikäyntiä lainkaan. Suoravastaanotto-fysioterapeutti on koulutettu ohjaamaan asiakas tarvittaessa sote-keskuksen lääkärille.

Asiakasseteli hyödynnettävä kuntoutuspalveluissa

Asiakas saa maakunnan myöntämän asiakassetelin esim. liikenneonnettomuuden jälkeiseen kuntoutukseen. Kuntoutuksen palvelupaketti asiakassetelijärjestelmässä voi olla esim. lonkkaleikkaus ja siihen kuuluva fysioterapia/kuntoutus, tai esim. selkäleikkaus ja siihen kuuluva fysioterapia/kuntoutus tai esim. sydänleikkaus ja siihen kuuluva fysioterapia/kuntoutus.

Asiakasseteli on mitoitettava asiakkaan tarpeen mukaisesti siten, että asiakas saa setelillä laadukasta ja tehokasta hoitoa.

Henkilökohtainen budjetti hyödynnettävä kuntoutuspalveluissa

Henkilökohtainen budjetti soveltuu hyvin lasten, nuorten ja aikuisten pitkäaikaissairaiden ja vammaisten asiakkaiden kuntoutukseen, esimerkkinä mainittakoon erilaiset neurologiset sairaudet, aivovammat, selkäydinvamma, erilaiset kehitys- ja aistivammat sekä reumasairaudet. Lisäksi henkilökohtainen budjetti sopii erinomaisesti ikääntyvien fysioterapiaan, esim. muistisairaiden, kotikuntoutusta tarvitsevien sekä tasapaino- ja pidätysongelmista kärsivien ikäihmisten fysioterapiaan ja kuntoutukseen. Myös mielenterveysasiakkaiden fysioterapiaan ja kuntoutukseen henkilökohtainen budjetti soveltuu erinomaisesti. Henkilökohtaisen budjetin käyttöä tuleekin laajentaa lakiesityksessä nyt esitetystä.

Potilastieto liikkuu potilaan mukana Kantaa hyödyntäen

FYSI ry näkee tärkeänä, että palveluketjut hioutuvat toimiviksi ja että potilastiedot kulkevat saumattomasti. Uskomme, että tiedonkulku toimii, kun kansallisesta Potilastiedon arkistosta (Kanta) löytyvät jatkossa kaikki potilastiedot. Tärkeäksi työkaluksi eri toimijoiden yhteistyön kannalta voi käytännössä muodostua Kanta-arkistoon jo vuoden 2017 lopulla talletettava asiakaskohtainen terveys- ja hoitosuunnitelma.

Maakunnalla paljon valtaa

FYSI ry:n näkemys on, että valinnanvapauslakiluonnos antaa tosiasiallisen vallan uudistuksen toteutuksesta maakuntien käsiin. Tämän vuoksi lakiin on kirjattava erityisen tarkasti ja selkeästi myös maakuntien velvoitteet.

Maakunnan on kohdeltava kaikkia palveluntuottajia yhdenvertaisesti. Maakunta ei saa suunnitella palvelukokonaisuuksia vain omaa palvelutuotantoaan suosien.

Kysymys 24: Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

FYSI ry:n vastaus:

Ehdotetun 65 §:n viimeisessä momentissa on kirjaus, jonka mukaan velvollisuus liittyä asiakastietolain mukaisiin tietojärjestelmäpalveluihin ja tallentaa palvelua koskevat tiedot maakunnan asiakasrekisteriin ei kuitenkaan koske sellaisia palveluja ja niiden tuottajia, joita ei tarvitse rekisteröidä palveluntuottajalain 10 §:n mukaiseen rekisteriin. FYSI ry:n näkemyksen mukaan tämä kirjaus on ristiriitainen nyt lausunnolla olevan asiakastietolain liittymisvelvollisuuden kanssa. Liittymisvelvollisuudesta kansallisiin arkistopalveluihin tulisi säätää ainoastaan asiakastietolaissa, eikä esimerkiksi enää valinnanvapauslaissa. Yllä kuvattua määräystä FYSI ry ehdottaa poistettavaksi ja siirrettäväksi asiakastietolakiin. Valinnanvapauslakiin tulisi ottaa ainoastaan viittaus asiakastietolaissa säädetyistä.

AIKA JA PAIKKA

Helsingissä 28.3.2017

LAATI

Leila Salonen

Toiminnanjohtaja

Suomen Fysioterapia- ja kuntoutusyrietykset FYSI ry

Nuijamiestentie 5 B, 00400 Helsinki

Puh. 040 749 8706

leila.salonen@fysi.fi

Juhani Saarinen

OTM, luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja

Asianajotoimisto Ismo Saarinen Ky

Nuijamiestentie 5 B, 00400 Helsinki

Puh. 040-7238928

juhani.saarinen@saarinenlaw.fi